

ICARUS

SCHOOLGIDS

DEEL 1

ONDERWIJS

Algemeen Bijzondere Basisschool Icarus
Kerklaan 90 – 92
2101 HS Heemstede
T. 023 5470982
F. 023 5470983
www.icarusheemstede.nl

versie 2016

INHOUD

Voorwoord

Manifest

Mensen in ontwikkeling

Belangrijke onderwijsaspecten

Interne begeleiding

Tutorsysteem

Zelfstandig werken

Kleuteronderwijs

Ieder kind is uniek

Betrokkenheid

Hoe moet het dan?

Het lokaal

Ervaringen met deze manier van werken

Taal, lezen en schrijven

De start: het juiste moment

Lezen

De leesmethode

Schrijven

Lezen in hogere groepen

De schoolmediatheek

De taalmethode

Thema's

Rekenen en wiskunde

Realistisch rekenen

Thema's en cursussen

Mondiaal denken

Geschiedenis

Aardrijkskunde

Engels

Natuur en techniek

Muziek

Bewegingsonderwijs

Yoga

Computers op school

Internet op school

Leren studeren

Werkstukken maken

Kinderfilosofie

Creatieve vakken

Thema's

Korte cursussen en workshops

VOORWOORD

In 1990 ontstond bij een groep ouders en leerkrachten het idee om een nieuwe school op te richten. Mensen uit het onderwijs kwamen bij elkaar en wisselden ideeën uit over het basisonderwijs, en dan vooral over wat hierin in hun ogen verbeterd kon worden.

De behoefte tot het formuleren van een vernieuwende visie en het vorm geven daaraan vond zijn oorsprong in vele jaren ondervinding. De begrippen die gehanteerd werden kwamen voort uit een gedegen kennis van methodieken en pedagogisch handelen.

Voorop stond het respect, het begrip en de liefde in de omgang met kinderen. En als vanzelf hieruit volgde: prikkeling van interesse op een manier die kinderen aanspreekt en een groot en divers aanbod van onderwijsmaterialen. Deze en andere, zeker niet minder belangrijke uitgangspunten, zijn onderdeel van de brede onderwijsvisie die destijds werd neergelegd in een manifest. Dit manifest is vanaf de oprichting de basis van waaruit het onderwijs op onze school gestalte krijgt.

Het eerste en misschien wel belangrijkste uitgangspunt van het manifest is dat ieder kind het recht heeft te zijn wie hij is. Tijdens de persoonsvorming van een kind is het onontbeerlijk dat het de ruimte krijgt om te ontdekken wie hij is en dat hij ook gaande dat proces zichzelf mag zijn. De taak van het team van de school is de voorwaarden te scheppen voor het observeren en begeleiden van dit ontwikkelingsproces. Wij zijn ons bewust dat de school midden in een steeds veranderende wereld staat en dat het mede onze taak is kinderen uit te rusten met gereedschappen die ze in staat stellen op de golven van die wereld mee te deinen. In het tapijt van onderwijsideeën dat wij geweven hebben, loopt daarom een rode draad van elementen uit het zgn. ervaringsgericht onderwijs, een vorm van onderwijs waarin het initiatief en de betrokkenheid van het kind hoog in het vaandel staan.

Het is zonder meer een feit dat de vorm van onderwijs die volgt uit de hierboven omschreven ideeën veel tijd en energie vergt. Maar het is ook een feit dat iedereen die op onze school werkt zeer bewust voor dit onderwijs gekozen heeft.

Onze visie op het onderwijs vindt ook zijn weerslag in de groepsgrootte. Wij vinden dat in een groep ongeveer 30 leerlingen mogen zitten en meenden dit in ieder geval voor de kleuterklassen te moeten waarborgen. De school telt in totaal ongeveer 250 leerlingen.

Onze school is gebouwd op het oudste duin van Heemstede. Er zijn negen lokalen, een speellokaal / ruimte voor naschoolse opvang, een computerlokaal en een grote gymzaal die voor een deel onder de grond ligt. De leslokalen zijn door middel van schuifwanden met elkaar verbonden. Het merendeel van de lokalen komt uit op een grote, lichte hal, die op zijn beurt grenst aan een prachtige binnentuin.

De schoolgids bestaat uit twee delen: een onderwijsgids, waarin we uiteenzetten hoe de beginselen van het manifest in de praktijk worden gehanteerd, en een gids met praktische informatie over het lopende schooljaar. Deel 1, Onderwijs, ontvangt u eenmalig. Van deel 2, Praktische informatie, ontvangt u bij aanvang van ieder schooljaar een nieuw, bijgewerkt exemplaar. Wij hopen dat u door het lezen van deze schoolgids een goed beeld krijgt van het onderwijs waar het team van Icarus voor staat.

Team Icarus

MANIFEST

Op school mag je zijn wie je bent, ook al ben je bezig dat te ontdekken.

Wie je ook bent, je moet je op school vrij kunnen voelen om jezelf te zijn. Jezelf te zijn, of leren jezelf te zijn, met behoud van wederzijds respect en begrip in de omgang met anderen. Om dat te kunnen waarborgen moet er vanzelfsprekend zorg, aandacht en liefde zijn voor elk kind. Dit stelt hoge eisen aan de leerkracht. Deze moet immers goed kunnen observeren en dient op de hoogte te zijn van verschillende onderwijsmethodieken. Leerstof kan niet boven het kind worden gesteld.

We gaan uit van de leergierigheid die in elk kind van nature aanwezig is.

Een kind staat voor alles open. Het leeraanbod moet veelzijdig en van hoge kwaliteit zijn en dient op het juiste moment te worden aangeboden.

Aandacht voor de algehele ontwikkeling van het kind.

Wij willen het kind niet alleen waarderen om wat het al weet, maar ook om wat het voelt, waar het over denkt en wat het wil. Creatieve ontwikkeling vergt evenveel inzet en aandacht als cognitieve ontwikkeling.

Ontmoeten is een sleutelbegrip.

Op school vindt een ontmoeting plaats tussen kinderen en volwassenen, de leerlingen en de leerkrachten. Deze ontmoeting dient te leiden tot uitdagende en spannende leersituaties. Het onderwijs vindt plaats in een sfeer van vertrouwen, veiligheid en respect. De leerkracht heeft de rol van 'geliefde autoriteit'.

Schoonheid en kwaliteit zijn de pijlers van het onderwijs.

Liefde voor natuur, kunst en cultuur zijn kwaliteiten van het leven en dienen derhalve onderdeel te zijn van de dagelijkse schoolpraktijk. Zij worden niet *naast* de reguliere leerstof behandeld, maar vormen de basis voor een keuze uit een onbegrensd aanbod van onderwerpen.

De school staat in de samenleving.

Onderwijs neemt geen geïsoleerde plaats in. De school kan nooit een gemeenschap zijn met gesloten deuren: zij staat midden in de wereld. Universele thema's zijn uitgangspunten en vormen de basis voor een keuze uit een onbegrensd aanbod van onderwerpen.

De school leidt op tot zelfstandigheid.

Het onderwijs is erop gericht leerlingen middelen te verschaffen waarmee zij zich zelfstandig een doel kunnen stellen en dat kunnen verwezenlijken. De moed die daarvoor nodig is, wordt door de leerkracht gewaardeerd en aangesproken.

Geestelijke inspanning in balans met fysieke inspanning.

Beweging hoort bij kinderen. Regelmatig zal er tijd moeten zijn voor een vorm van lichaamsbeweging. Ook gezonde spelrivaliteit krijgt zo haar plaats.

Naar school gaan is leuk. Leren is leuk.

ONZE VISIE EN MISSIE

Missie

De missie van Icarus is dat je op school mag zijn wie je bent, ook al ben je bezig dat te ontdekken, met respect en begrip in de omgang met anderen.

Wij willen deze missie bereiken door onze drie kernwaarden uit te dragen.

Iedereen is **Authentiek**. Wie je ook bent, je moet je op school vrij kunnen voelen om jezelf te zijn. Ieder kind mag zijn wie hij is.

We voelen ons **Betrokken**. Om dit na te streven en te waarborgen, moet er vanzelfsprekend zorg, aandacht en liefde zijn voor elk kind. Leerstof kan niet boven het welzijn van het kind worden gesteld, leerstof is ontwikkelingsgericht en niet primair prestatiegericht.

Naast het willen leren is **Creatief** zijn een voorwaarde. Onder creativiteit verstaan we dat we nieuwe ideeën bedenken en deze kunnen uitwerken en analyseren.

Ons motto is: Naar school gaan is leuk. Leren is leuk!

Wij vinden onze missie geslaagd wanneer;

- De kinderen zich vrij voelen om zich te uiten.
- De kinderen zich veilig en gerespecteerd voelen.
- Wij betrokken zijn bij de leerlingen en deze volgen op zowel sociaal emotioneel, als cognitief gebied.
- Dat ouders betrokken zijn en meegenomen worden in het leerproces van hun kinderen
- De kinderen conform hun talenten in alle groepen de leerstof krijgen aangeboden en vanuit groep 8 naar een passende plek in het voortgezet onderwijs gaan.
- Dat leren meer spontaan gebeurt door eigen experiment en toetsing.
- Er een beroep gedaan wordt op het creatieve denkproces bij kinderen.

Visie

De visie is samen te vatten in de zin: **Icarus, jouw plek voor meer dan alleen goed onderwijs**

De droom die wij samen willen gaan realiseren is als volgt:

- Behalve de basiskennis zoals die is vermeld in de SLO-doelen, worden ook andere vaardigheden bijgebracht. Deze vaardigheden bestaan o.a. uit creatief en kritisch denken, problemen oplossen, communiceren, samenwerking, zelfredzaamheid, aanpassingsvermogen en sociale vaardigheden. Dit wordt aangeboden in een rijke en fantasievolle omgeving. Kinderen op Icarus worden door gemotiveerde professionals uitgedaagd en leren dat fouten maken mag. Elke leerling krijgt de gelegenheid met andere leerlingen te werken. Dit bevordert de sociale- en groepsinteractie. Het onderwijs op Icarus geeft ook ruimte aan andere inzichten en werkvormen die de leerling in staat stelt zijn of haar taak te volbrengen. De leerling wordt uitgedaagd en krijgt de gelegenheid zich te oefenen in het plannen, organiseren, regisseren, reflecteren en initiatief nemen.

We werken handelingsgericht, omdat handelingsgericht werken de eigen kracht van de leerling versterkt. Dit gebeurt in samenwerking met ouders en school door systematisch met elkaar af te stemmen.

We leren de leerlingen om zelfstandig te werken en daar zijn onze instructiemomenten op afgestemd. Dit gebeurt aan de hand van dag- en weektaken, waarbij we de leerlingen leren het schoolwerk als taak aan te nemen en zich het zelfstandig werken eigen te maken. De leerling krijgt zo de gelegenheid om in eigen tempo, op eigen wijze en in eigen volgorde een taak te verwerken.

We werken met behulp van ICT. Hierbij wordt een verbinding gelegd tussen het curriculum, de

talenten van de leerling en het meest geschikte leermateriaal.

Hoe willen we deze visie bereiken?

Om deze visie te bereiken zullen we moeten investeren in de ontwikkeling van leerkrachten en leerlingen. De te nemen stappen worden in ons schoolplan opgenomen. Het gaat hierom de volgende zaken:

Een investering in leerkrachten leidt ertoe dat zij op de hoogte zijn van de ontwikkelingen die voor ons onderwijs een rol spelen. Daarvoor is nodig dat zij nieuwsgierigheid tonen, zich ontwikkelvragen durven te stellen, met elkaar in gesprek gaan en de eigen opvatting tonen. De schoolleiding faciliteert en stimuleert deze ontwikkelingen. Er komt een scholingsplan gekoppeld aan de competenties van leerkrachten en de visie en missie van de school.

We besteden tijd om **kritisch te blijven ten aanzien van onderwijsontwikkelingen** in het algemeen en die van het gebruik van ICT in het bijzonder. Omdat van de huidige generatie leerlingen in toenemende mate wordt gevraagd om een onderzoekende houding te hebben en oplossingsgericht te werken, waar nodig samen met anderen en in veel gevallen ook vanuit eigen kracht en creatieve mogelijkheden. Zij zullen gebruik gaan maken van ontwikkelingen in de techniek (ICT) die nu nog niet bekend zijn. Zij zullen deze nieuwe toepassingen gebruiken voor diverse doeleinden. Deze technologieën kennen een oneindigheid, waardoor mogelijke toekomstige consequenties niet kunnen worden overzien en ingeschat. Het ICT-plan wordt jaarlijks bijgesteld aan deze nieuwe ontwikkelingen.

We investeren in **ouderbetrokkenheid**. Ouderbetrokkenheid is de betrokkenheid van ouders bij de opvoeding en het onderwijs van hun kind, zowel thuis als op school. Hierbij hoort ook de ouderparticipatie. Dat wil zeggen: de actieve deelname van ouders aan schoolactiviteiten. Ouders zijn primair verantwoordelijk voor de opvoeding van de kinderen. De school is primair verantwoordelijk voor het onderwijs. Ouders en leerkrachten zijn elkaars partners in de ontwikkeling van het kind. Dat vraagt om samenwerking, een open blik naar elkaar en een kritische eerlijke houding. We zetten daarbij in op een constructieve samenwerking tussen school en ouders. De verantwoordelijkheid voor initiatief ligt bij de school. Maar de school geeft wel de verwachtingen over de verantwoordelijkheid van ouders duidelijk aan. Er wordt een visie op ouderbetrokkenheid opgesteld en het item wordt meegenomen in het schoolplan en jaarplan.

We maken zowel gebruik van doorgaande leerlijnen in de school, als ontwikkellijnen voor de leerling. De taak van de leerkracht is om de toepasbaarheid van die opgedane kennis bij de leerlingen te toetsen. Kinderen doen op verschillende manieren kennis op. Leerkrachten bieden op een gestructureerde wijze de leerstof aan waarin leerlingen binnen een spectrum van mogelijkheden **op eigen wijze hun talenten tot ontplooiing** kunnen brengen.

Om deze visie te bereiken investeren wij in onderwijs waarin **onderzoekend leren** voorop staat. De rol van de leerkracht is degene die de kinderen begeleidt in het opdoen van kennis. Om het leren te stimuleren zetten wij middelen in zoals moderne onderwijsmethoden, ICT als leermiddel en bewezen onderwijsmethodieken: “Dat wat werkt in de klas”, gebaseerd op onderzoek. We leggen onze focus op instructie en zelfstandig werken.

Omdat de wereld zich als een samenhangend geheel aan de mens toont, gaan wij in ons **brede onderwijsaanbod** (zaakvakken, kunst en cultuur) hier op deze wijze mee om. Dit kan bijvoorbeeld door meer vanuit thema's te gaan werken en dit te verbinden met de verschillende zaakvakken. Samenwerken is ingesloten in dit onderwijsaanbod. Dat kan op een school waar rekening met elkaar wordt gehouden en waar ieder mag zijn wie hij of zij is. Er wordt onderzocht hoe wij dit als school verder vorm gaan geven.

Zichtbaarheid

De uitwerking van de visie wordt zichtbaar op de volgende onderdelen:

a) **Deskundigheid**,

onderwijsvernieuwing op gebied van ICT, uitgaan van het creatieve denken, werken op drie

niveaus, groepsplannen, een professionele houding en daarbij horende scholing.

b) **Veiligheid**

begroeten bij binnenkomst en aan het einde van de dag, “Goedvoormekaar” is zichtbaar in de school, zeg wat je doet en doe wat je zegt, mediatoren voor en door leerlingen.

c) **Open en eerlijke communicatie**,

ouderbetrokkenheid, openstellen van het leerlingvolgsysteem voor ouders via het ouderportaal, grenzen aangeven, helderheid in afspraken en werkwijze.

Hier staan wij voor:

Een sociaal veilige school waarin kinderen gestimuleerd en uitgedaagd worden. Een school waarin alle leerlingen naast het basisaanbod ook aan yoga, filosofie, muziek, culturele vorming en bewegingsonderwijs doen. Waar aandacht is voor sociale veiligheid (Goedvoormekaar), waarin wij leren en zelfstandig werken aan de basisvaardigheden (Rekenen en Wiskunde, Nederlands en Engels). Dat in de groepen 3 tot en met 8 's middags in thema's kan worden gewerkt, waar een onderzoekende houding centraal staat. We werken vanuit de kerndoelen aan een oriëntatie op jezelf en de wereld en kunstzinnige oriëntatie. (zo mogelijk groepen doorbrekend).

Waar zijn wij goed en ook uniek in

- Team, ouders en bestuur zijn enthousiast en actief.
- Wij werken samen aan een positieve sfeer.
- Wij zijn creatief en dat gebruiken we om het leren inspirerend en zinvol te maken.
- Wij zijn een zelfstandige school.
- Wij doen aan yoga met een vakleerkracht.
- Wij geven filosofie aan alle groepen.
- Wij zijn laagdrempelig.
- Wij zijn een “Goed-voor-mekaar” school.
- Wij dagen kinderen uit op hun niveau.
- Wij zijn een duurzame school.
- Wij hebben een muziekvakleerkracht.
- Wij werken aan een professionele leergemeenschap, waar leren leuk is.
- Wij hebben regelmatig gastsprekers in de klas.
- Wij hebben een doorgaande lijn ICT waarin aandacht is voor mediawijsheid en verschillende computervaardigheden. ICT is niet alleen middel maar ook doel.
- Wij hebben een vakdocent lichamelijke opvoeding.

MENSEN IN ONTWIKKELING

In ons manifest las u, in overigens beknopte formuleringen, wat wij vinden en wat dat betekent voor onze omgang met de kinderen, de mensen in ontwikkeling, die onze school bezoeken. Hieronder volgt een nadere uitwerking van het manifest. Daarbij moet worden aangetekend dat we niet compleet kunnen zijn. Omdat onze ideeën in de praktijk geboren zijn, is het in letters gieten van een zo complex geheel als een 'school', met alles wat daar aan subtiele uitingen en benaderingen bij hoort, eigenlijk onmogelijk. Toch doen we een poging. Houdt u daarbij de slotregels van het boek *De gelukkige klas* van Theo Thijssen in gedachten: *"M'n heerlijke, lieve, lastige stel, ik weet eigenlijk maar één ding: de jaar of wat, dat ik jullie heb en dat jullie mij hebben, behoren wij enkel en alleen maar een gelukkige klas te zijn. En de rest is nonsens hoor, al zal ik dat jullie nooit zeggen."*

Kinderen zijn mensen die aan het groeien zijn. De eerste nadruk in deze zin ligt op het woord 'mensen'. Kinderen zijn niet onaf. Zij zijn individuen met een eigen (zij het in tijd gemeten korte) geschiedenis, een eigen achtergrond, eigen mogelijkheden en een eigen karakter. De tweede nadruk ligt op het woord 'groeien'. Kinderen ontwikkelen zich, en veranderen dus. Dat maakt ze sterk, want ontwikkeling draagt vooruitgang in zich mee, maar tegelijk maakt het ze ook kwetsbaar. Wie stilstaat kan een muurtje om zich heen bouwen, wie verder loopt heeft minder verweer.

De leerkracht heeft op dit gebied een grote verantwoordelijkheid. Soms vergeten we hoe groot de 'macht' is van meesters en juffen. Zij zien tenslotte de kinderen gedurende een bijzonder groot en productief deel van de dag. Zij kunnen sfeer en houding bepalen. Wij vinden dan ook, dat juist op het pedagogische gebied de nadruk dient te liggen: wat heeft een kind nodig om zijn ontwikkeling zo goed mogelijk te laten verlopen?

De belangrijkste voorwaarde voor een goede ontwikkeling is het gevoel 'gekend' te zijn. Een kind moet zich thuisvoelen en merken dat *hij* of *zij*, de eigen persoonlijkheid, gezien wordt door de leerkracht. Dat vraagt van die leerkracht niet alleen een groot observatievermogen, maar ook kennis van de ontwikkeling van kinderen (vakkennis dus).

Ten tweede heeft een kind moed en zelfvertrouwen nodig op de weg die het te gaan heeft. Een leerkracht kan hier een bijzonder grote rol spelen door kleine overwinningen die het kind zelf heeft behaald, extra te waarderen (*echt* te waarderen, want kinderen hebben trucjes snel door) en zijn of haar waardering voor verschillende gebieden te uiten. Uitmuntendheid bestaat namelijk in veel meer vormen dan alleen de intellectuele. Zoals intelligente vaardigheden zich uitstrekken over de grenzen van alleen het denkwerk in het platte vlak (werken in de schriftjes), zo kunnen prestaties op andere gebieden ook gezien worden als stappen vooruit op de loper van mogelijkheden die zich voor elk kind ontrolt.

'Prestatie' is helemaal geen naar woord, en iedere prestatie, op welk gebied dan ook, verdient waardering. Het is heerlijk als een kind binnen zijn of haar eigen mogelijkheden iets bijzonders heeft gepresteerd. Dat kan in het traditionele leren zijn, maar ook op sociaal of creatief gebied of in sport. De verhoudingen gaan alleen wel scheef liggen als de juf of meester uitsluitend je schrift in gedachten heeft wanneer hij of zij zegt dat je goed hebt gewerkt. Bovendien heeft een leerkracht veel invloed op het sociale functioneren van een groep. Als deze altijd één soort prestatie hogelijk prijst en andere soorten niet, dan neemt een klas dit naadloos over en ontstaat er een voedingsbodem voor pestpraktijken.

Voor een goede groei is verder een breed aanbod van belang. Als je wilt dat prestaties op allerlei gebied gewaardeerd worden, dan moet er wel allerlei gebied zijn. Dit betekent dat er veel variatie moet zijn in hetgeen een kind op school kan doen. Verschillende werkvormen: soms in groepjes, soms alleen en soms met de hele klas, maar ook veel materiaal: veel mooie spullen. Wie bijvoorbeeld in de poppenhoek wil spelen, moet daar verschillende attributen vinden, wie een werkstuk over de ballonvaart wil maken, moet in de schoolmediatheek meer vinden dan drie regeltjes in een kinderencyclopedie. En ook: veel verhalen, veel kunst, veel muziek, kortom veel spannende variatie. Zo kan de leerstof aansluiten bij dat wat kinderen verwondert, boeit en (daardoor) inspireert. De onderwerpen krijgen zo een persoonlijke betekenis.

In de vierde plaats moet er ruimte zijn voor de eigen verantwoordelijkheid van kinderen. Door zelf beslissingen te nemen en zelf de verantwoordelijkheid te dragen voor de gevolgen daarvan, ontstaat een gezond gevoel van eigenheid en zelfrespect. Het afwachtende 'zorg maar dat het interessant voor me wordt' of 'kan ik er een hoog cijfer voor halen' maakt dan plaats voor eigen optreden, waarna de voldoening veel echter is en dus steviger in de persoonlijkheid verankerd zal worden. Ook in de rapportage die we aan de kinderen meegeven zal dit tot uiting komen.

Tot slot is het onderwijs een voortdurende zoektocht naar structuren die achter de leerstof liggen, met andere woorden: we proberen het inzicht te bevorderen in meer dan alleen de oppervlakte. De manier waarop we dit doen komt uitgebreid aan bod in de hoofdstukken over taal en rekenen, verderop in deze schoolgids. Vanzelfsprekend geldt het ook voor vakken als aardrijkskunde, geschiedenis, natuur- en techniekonderwijs en kinderfilosofie. Echter, het grondplan op basis waarvan wij kinderen onderwijzen, mag nooit verworden tot een systeem. Daarmee bedoelen we dat niets binnen onze school tot dogma verheven mag worden. Zodra we merken dat iets uitsluitend gedaan wordt 'omdat we het altijd zo doen', moet er een nieuwe kijk komen. Dit willen we ook aan kinderen overbrengen. Om die reden zal er elke dag ruimte moeten zijn voor humor, verwondering, verbazing én voor licht anarchistische accentjes, in de juiste betekenis van het woord. Niet zó dat de basis wordt aangetast, maar zo, dat 'het leren' levend blijft.

Uiteraard is de leerkracht bij het verwezenlijken van deze doelstellingen allesbepalend. Wij vinden het dan ook van groot belang dat het team van onze school bestaat uit mensen die elkaar aanvoelen en aanvullen. Zodat het team als geheel dezelfde energie uitstraalt als de enkeling voor de klas en de omstandigheden optimaal zijn voor het uitvoeren van het in leerstoflijnen uitgezette onderwijs (zie bijvoorbeeld het hoofdstuk Werkstukken maken). Het gaat niet alleen om het vat waarin ons onderwijs gegoten is, maar ook om de leerkracht, en dat zult u in de volgende hoofdstukken, tussen de regels door, steeds weer kunnen lezen.

Hierna volgen eerst hoofdstukken over de interne begeleiding, het tutorsysteem en zelfstandig werken - stuk voor stuk onderwijsaspecten die binnen ons leerplan een vooraanstaande plaats innemen. Vervolgens vindt u informatie over het onderwijs in de kleutergroepen. Tot slot laten we zien hoe we onze ideeën over de traditionele leervakken en de overige vakgebieden in praktijk brengen.

BELANGRIJKE ONDERWIJSASPECTEN

Interne begeleiding

De zorg voor de leerlingen op onze school is gevat in een structuur die zo veel mogelijk de optimale ontwikkeling van elk individueel kind garandeert. Alle leerlingen worden, in het kader van een zogenaamd leerlingvolgsysteem, aan de hand van onder meer toetsen, screenings, observaties en gesprekken gevolgd in hun leer- en sociaal-emotionele ontwikkeling. Voor kinderen die dat nodig hebben, bijvoorbeeld (hoog)begaafde kinderen, kinderen die 'uitvallen' naar beneden of kinderen met problemen op emotioneel gebied, wordt een handelingsplan op maat gemaakt. Van iedere leerling worden de gegevens vanaf groep 1 tot en met groep 8 bijgehouden in een dossier. Dit dossier kunnen ouders inzien via de directeur of interne begeleider (IB'er).

De interne begeleider (m/v) organiseert, coördineert en bewaakt de leerlingenzorg binnen de school. Zij ondersteunt collega's bij het uitvoeren van zorgverbredingactiviteiten en zorgt voor een afstemming van deze activiteiten op schoolniveau. Zij voert gesprekken met ouders en leerkrachten en ziet er op toe dat gemaakte afspraken nageleefd worden. De interne begeleider hanteert als voortgangsregistratie het leerlingvolgsysteem. De taken van de interne begeleider zijn niet alleen gericht op het behandelen van individuele leerlingen met problemen, maar ook op het ondersteunen van collega's bij het voorkomen en oplossen van onderwijsleerproblemen, zowel op individueel als op groepsniveau.

De taken van de interne begeleider zijn:

- opzetten van een leerlingvolgsysteem per leerling
- bewaken van de uitvoering van het leerlingvolgsysteem door de groepsleerkracht
- signaleren van problemen rond leerlingen
- plannen van signaleringsonderzoeken
- zorg voor toetsmaterialen
- bewaken van de uitvoering van signaleringsonderzoeken
- plannen van leerling- en groepsbesprekingen
- vastleggen van afspraken die tijdens deze besprekingen zijn gemaakt
- bewaken van afspraken die tijdens deze besprekingen zijn gemaakt
- ondersteunen van collega's bij het opstellen van een handelingsplan
- coördineren van de uitvoering van handelingsplannen door groepsleerkrachten en remedial teachers
- ondersteunen van collega's bij de uitvoering van handelingsplannen
- opzetten en onderhouden van een orthotheek
- plannen van de evaluatie van handelingsplannen

- onderhouden van nauwe contacten met het samenwerkingsverband openbaar/algemeen bijzonder onderwijs Zuid-Kennemerland, in het kader van Weer samen naar school
- overleg met de ambulant begeleider
- overleg met externen (onderwijsbegeleidingsdienst, schoolarts, psychologen, dyslexiedeskundige, logopediste, e.d.)
- op indicatie van de school aanvragen van psychologisch onderzoek door een psycholoog.

Tutorsysteem

Eén van de manieren om leerlingen te helpen met het aanleren van bepaalde vaardigheden of het werken met verbredende stof, is gebruik te maken van de kwaliteiten van oudere leerlingen. Dit heet tutoring. Leerlingen uit lagere groepen die bijvoorbeeld moeite hebben met een bepaald onderdeel van rekenen worden dan geholpen door leerlingen uit hogere groepen die destijds eenzelfde soort probleem hebben overwonnen. Of leerlingen die erg goed lezen, lezen samen met een oudere leerling een boek van een hoger niveau, waarbij de oudere leerling vragen stelt over de inhoud. Deze vorm van helpen biedt beide partijen, zowel de pupillen als de tutoeren, een verrijking op kennis- en sociaal-emotioneel gebied. De tutoeren worden zich bewust van hun kennis en leren die geduldig met anderen te delen, op een manier die ieder in zijn waarde laat. Zo zal de tutor die helpt bij het rekenprobleem zich goed kunnen verplaatsen in de manier waarop zijn pupil het probleem beleeft. De tutor doorloopt nog eens alle stappen die leiden tot de oplossing en voelt de bevestiging van de overwinning die hij destijds op zichzelf behaalde. De pupil kan zich ontspannen in een leerling/leerling-situatie, waarin stapje voor stapje samen geleerd wordt en de hindernis zich als overkomelijk gaat presenteren.

Tutores worden voor hun taak opgeleid. Zij leren een aantal vaardigheden die betrekking hebben op het vakgebied waarin zij gaan tutoeren en vaardigheden die betrekking hebben op de sociaal-emotionele aspecten van het contact met jongere leerlingen. Zo wordt hun bijvoorbeeld geleerd hoe ze een leerling uit de klas moeten halen en hoe ze tijdens het tutoeren kunnen geruststellen en prijzen. Daarnaast vinden veelvuldig evaluatiegesprekken met de tutoeren plaats.

Zelfstandig werken

Met de term 'zelfstandig werken' wordt een organisatievorm aangeduid waarbij voor iedere individuele leerling een activiteitenpakket voor een bepaalde periode wordt vastgelegd. Binnen deze periode kan de leerling relatief zelfstandig over de duur en de volgorde van de activiteiten uit het pakket beslissen. Voor het zelfstandig werken is binnen het wekelijkse lesprogramma een afgestemde hoeveelheid tijd ingeruimd, de zogenoemde 'zelfstandig werken-tijd'.

Zelfstandig werken doet een beroep op het initiatief en de activiteit van de leerling en bevordert daarmee het zelfsturend vermogen. Een belangrijk doel van het invoeren van deze werkwijze op onze school is de zorgverbreding die zij biedt. Zelfstandig werken leidt tot een zekerder diagnose bij bijvoorbeeld (hoog)begaafdheid of 'uitval' naar beneden en bovendien tot een betere remediëring, door de mogelijkheden voor tempo- en niveaudifferentiatie binnen de groep.

Zelfstandig werken kan als organisatievorm alleen succesvol zijn als het door de groepen heen wordt opgebouwd én door alle leerkrachten consistent wordt uitgevoerd. Om die reden heeft het team tijdens studiedagen en werkbijeenkomsten aan een doorgaande lijn gewerkt. Voor een optimaal rendement krijgt het team daarnaast scholing, onder meer van externe deskundigen, op het gebied van een goede klassenorganisatie en een goede leerlingbenadering.

KLEUTERONDERWIJS

Ieder kind is uniek

Als een vierjarig kind op de basisschool komt, is het geen onbeschreven blad. Er zijn aan de eerste schooldag immers vier jaar voorafgegaan, jaren met veel ervaringen op allerlei gebied. Ieder kind heeft in zijn ontwikkeling zijn eigen tempo, maar ook zijn eigen aanleg en mate van zelfvertrouwen. Niemand zal dit feit tegenspreken, maar toch lijkt het alsof scholen geloven dat je al die verschillende kinderen in dezelfde mate kunt bereiken door een volledig door de leerkracht bedachte en gestuurde aanpak. Als je kijkt naar de betrokkenheid die kinderen tonen bij wat ze doen, is het duidelijk dat deze strak gestuurde aanpak nooit voor alle kinderen resultaat kan opleveren. Gelukkig valt er inmiddels een beweging terug waar te nemen waarin de specifieke aspecten van het kleuteronderwijs weer worden erkend. Ons uitgangspunt is en blijft de eigen kracht van de kleuter en het belang van de kleutergroep.

Betrokkenheid

Wat bedoelen we met het begrip 'betrokkenheid'? In ieder geval niet de vluchtige aandacht die kinderen opbrengen omdat de juf zo enthousiast is en mooie dingen belooft. Ook niet de inzet die zij tonen om bij de leerkracht in het geveel te komen, of het grijpen naar een bekend werkje vanwege faalangst of een gevoel van onzekerheid. Dit levert hooguit een kortdurende motivatie op, die niet echt zijn oorsprong vindt in het hart van het kind.

Echt betrokken is een kind pas als het iets doet vanuit de gretigheid om nieuwe dingen te ontdekken. Een heel nieuw stukje van de werkelijkheid veroveren: dat is de meest waardevolle leerervaring. Die betrokkenheid komt bij kinderen vanzelf als ze iets doen op de grens van wat ze al bereikt hebben en wat ze zouden kunnen bereiken. Dan is er ook sprake van groei en ontwikkeling. Veel verplichte activiteiten, zoals werkjes en begrippenlesjes, kunnen hun doel gemakkelijk voorbij schieten. Kinderen voor wie de activiteit te gemakkelijk was, hebben hoogstens de lol van herkenning ('kan ik al'). Dat is niet erg, maar in dezelfde tijd hadden ze ook iets kunnen doen waarin ze meer uitgedaagd worden. Kinderen voor wie het te moeilijk was, hebben er niets van opgestoken. Ze vervelen zich, hun gedachten dwalen af en ze krijgen waarschuwingen te horen. Niet bepaald een situatie waarin je een gevoel van zelfvertrouwen opdoet. Natuurlijk zijn er ook kinderen voor wie de les wel op niveau was. Maar mag je daarvoor de kostbare tijd van anderen verloren laten gaan?

Hoe moet het dan?

Er is een goede manier om meer rendement uit het kleuteronderwijs te halen. En dat is veelvuldig uitgaan van het vrije initiatief: de kinderen zelf laten kiezen wat ze willen doen, zo lang en zo vaak als ze dat voor hun ontwikkeling nodig hebben. Een kind kan die keuze maken. Als we kijken naar het spelen van baby's en peuters, dan zien we dat zij onbewust kiezen voor activiteiten op de grens van wel en nog-net-niet-kunnen. Ze doen dat vanuit een natuurlijke behoefte. Die natuurlijke leergierigheid verdwijnt niet op het moment dat de vierjarige de kleuterklas binnenkomt. Zelfs bij volwassenen zien we het nog steeds. Wij gaan in ons werk, ons spel of onze hobby ook niet onder ons niveau zitten. We hebben uitdaging nodig. Maar te ver boven ons niveau willen we ook niet zitten, want dat frustreert.

Het bovenstaande geldt in principe voor ieder mens, voor elk kind. Natuurlijk zijn er ook kinderen bij wie het zelfsturend vermogen gedeeltelijk of helemaal niet aanwezig is. Sommige kinderen 'vlinderen'. Ze kijken eens hier en ze kijken eens daar, maar kunnen moeilijk tot een keuze komen. Soms is dat een soort verkennen van de omgeving, het kind heeft dan tijd nodig om zich veilig te voelen. Het kan ook zijn dat het aanbod voor het kind te breed is. Dan kun je als leerkracht helpen door samen de mogelijkheden te verkennen en eventueel de keuze te beperken. Weer andere kinderen kunnen niet kiezen vanwege emotionele of ontwikkelingsproblemen. Voor hen moet er een juiste zorg zijn, met dien verstande dat er eerst goed wordt geobserveerd en dat er vervolgens stappen worden ondernomen. Vooral voor de laatste kinderen is het heel belangrijk succeservaringen te hebben. En wat als een kind wekenlang hetzelfde kiest? Dan moeten we kijken of het echt betrokken is bij wat het doet én of er voldoende vooruitgang zit in het spel. Is dat niet zo, dan heeft het kind andere materialen of specifieke begeleiding nodig. Sommige kinderen moet het 'kiezen' dus geleerd worden. Maar het feit dat een aantal kinderen hulp nodig heeft, mag geen reden zijn om het vrije initiatief achterwege te laten.

Het lokaal

Kinderen moeten dus mogen kiezen. En dat kan alleen als er ook wat te kiezen is. De inrichting van het klaslokaal, het aanwezige materiaal en de dagindeling zijn daarbij bepalend.

De klasinrichting

De indeling van de klas moet uitnodigen tot spannende en zinvolle activiteiten. Allereerst zijn er de hoeken: de poppenhoek, de bouwhoek, de knutselhoek, de zand- en watertafel, de lees- en schrijfhoek, plus wat minder voor de hand liggende hoeken zoals bijvoorbeeld een knuffelhoek, een muziekhoeke, een naaitafel, de timmerhoek, de natuurhoek of de techniekhoeke. Niet alles hoeft tegelijk uit te staan. Als een hoeke niet meer in de belangstelling staat, verliest hij zijn functie en maakt plaats voor iets anders.

De indeling van de klas moet verder niet alleen uitdagend, maar vooral ook overzichtelijk zijn. De klas hoeft niet vol te staan met tafeltjes. Kinderen spelen vaak liever op de grond. Alleen de tafeltjes die nodig zijn voor het maken van werkjes blijven staan.

Werken in hoeken brengt een veelzijdige ontwikkeling met zich mee. Denk maar eens in wat een kind allemaal leert als het bijvoorbeeld lang in de constructiehoek speelt. De fijne motoriek wordt bevorderd en het ruimtelijk inzicht. Het kind praat met andere kinderen en komt allerlei taal- en rekenproblemen tegen. Voorwaarde is wel dat het materiaal in de hoeken mooi en uitdagend is. Er is niets meer demotiverend dan een timmerhoek met te lichte hamers, of een winkeltje met een kapotte kassa.

Een rijk milieu

Met 'rijk milieu' bedoelen we dat kinderen in de klas alles aantreffen wat voor hun ontwikkeling nodig is. De juf weet wat er in de groep speelt en kan activiteiten bedenken die hierop aansluiten. Een groepje kinderen komt bijvoorbeeld op het idee een ziekenhuisje te maken. De juf sluit daarop aan door materialen te zoeken waaraan ze iets hebben. Misschien vertelt ze een verhaal, leest ze voor uit *Ik maak je weer beter, zei Beer*, of vraagt ze een ouder die in een ziekenhuis werkt om wat te komen vertellen. Het hangt van de kinderen af of het een activiteit wordt waar de hele klas mee bezig is.

Daarnaast draagt de leerkracht ook op eigen initiatief materiaal aan: kartonnen dozen, wekkers, oude telefoons, posters en wat niet al. En er zijn natuurlijk de geleide activiteiten, zoals een nieuw spel, een verhaal, rijmspelletjes, ordenen en sorteren, zingen, toneel. Bij deze manier van werken is de leerkracht dus niet overbodig, integendeel: hij of zij is één van de bronnen – en als het goed is een rijke – waaruit de kinderen kunnen putten.

De dagindeling

Veelvuldig uitgaan van het vrije initiatief heeft gevolgen voor de dagindeling. Een (beperkt) aantal vaste momenten spelen daarin een belangrijke rol. Bijvoorbeeld de kring aan het begin en einde van de dag, het buitenspelen en de spel- of gymles binnen. Deze momenten zijn onder meer zinvol, omdat ze de kleuter helpen greep te krijgen op de structuur van de dag.

Ervaringen met deze manier van werken

Onze manier van werken heeft grote raakvlakken met de ideeën van belangrijke onderwijspublicisten, zoals de ontwikkelingspsycholoog Van Parreren (die de term 'ontwikkeld onderwijs' gebruikt) en de Vlaamse pedagoog Laevers, de grondlegger van het ervaringsgericht onderwijs. In tegenstelling tot wat veel mensen denken, is deze vorm van onderwijs geen 'laissez-faire', maar een bewuste methode om de kwaliteit van het onderwijs te verhogen.

Uit ervaring blijkt, dat uitgaan van het vrije initiatief leidt tot enthousiaste en bezige kinderen, die een hoge mate van zelfstandigheid bezitten. Faalangst komt minder voor, omdat de mogelijkheid tot vergelijken wordt weggenomen als niet iedereen op hetzelfde tijdstip hetzelfde werkje doet. Wie op zijn eigen niveau een prestatie heeft geleverd, heeft het altijd 'goed' gedaan.

De uitgangspunten die we hier voor het kleuteronderwijs hebben geformuleerd, gelden in zekere mate ook voor de hogere groepen. Het observeren van de mate van betrokkenheid, het rijke en gevarieerde aanbod en het vermogen van de leerkracht om het eigene van ieder kind te zien én te weten wat hem verder kan brengen, vormen de basis van het manifest dat gestalte kreeg bij de oprichting van onze school. We hopen hiermee een school te bieden die met recht 'school' genoemd kan worden.

TAAL, LEZEN EN SCHRIJVEN

In onze cultuur is lezen en schrijven niet weg te denken. Overal om ons heen zien we letters, woorden en zinnen: op straat, op internet, in kranten en tijdschriften en op veel gebruiksvoorwerpen. Als je iets te weten wilt komen of als je iemand iets wilt meedelen, dan kan dat natuurlijk mondeling, maar vaak is lezen en schrijven nodig. Taal is de weg naar anderen en naar jezelf. Kinderen staan voor de taak alle manieren van taalgebruik te leren beheersen. Ze moeten goed leren praten met en luisteren naar de mensen om zich heen, en ze moeten leren schrijven en lezen. We verwachten van hen dat ze dit aan het einde van de basisschool allemaal kunnen.

De start: het juiste moment

Gelukkig gaan kinderen uit zichzelf al vroeg op zoek naar vormen van communicatie. Op een gegeven moment, als het kind er rijp voor is, gaat het praten. Op een later moment raakt het kind geïnteresseerd in letters en woorden en wil het leren lezen. De school hoeft dus eigenlijk alleen maar op het juiste moment het leesproces aan te wakkeren en vervolgens het avontuur van het lezen levend te houden. De ervaring leert dat de meeste kinderen aan lezen toe zijn in groep drie. Vandaar dat ons leesonderwijs daar een aanvang neemt. Maar voor nieuwsgierige kleuters zijn er ook in groep 1 al letterstempels en – spelletjes aanwezig.

Op vrijdagochtend zijn de kinderen van groep één vrij. De kinderen van groep twee komen dan bij elkaar in één klas. Zij vormen die dag de groep waarmee zij in principe de gehele schoolloopbaan zullen doorlopen.

Tijdens de vrijdagochtend krijgen de kinderen gerichte activiteiten aangeboden. Ze werken in groepjes rondom een bepaald thema. Hierbij komen onder andere voorbereidende taal-, lees-, schrijf- en rekenactiviteiten aan bod. Ook maken de kinderen kennis met de computer in de klas. Omdat de leerkracht op deze dag ondersteuning krijgt van de klassenassistenten is er veel ruimte voor individuele begeleiding. Hierdoor kan de leerkracht de kinderen goed observeren en een overzichtelijk beeld krijgen van het kind alvorens het aan het einde van het schooljaar naar groep drie gaat. De methodes die gebruikt worden zijn *Taalverhalen* en *Veilig Leren Lezen* en *De leeslijn* voor het lezen, *De wereld in getallen* en *Schatkist* voor het rekenen en *Novoscript* voor het schrijven.

Lezen

In de eerste weken van groep drie kijken we samen met de kinderen naar taal. Het wordt voor de kinderen duidelijk dat:

- alles wat je kan zeggen, ook kan worden geschreven
- als je iets wilt schrijven, je letters op papier zet
- enkele letters samen een woord vormen
- enkele woorden samen een zin maken
- alle woorden en zinnen van links naar rechts geschreven en gelezen worden
- je door te lezen weet wat de schrijver dacht en voelde.

We brengen de kinderen in contact met symbolen, opschriften, geschreven namen, versjes, boeken, tijdschriften, affiches, enz. De interesse voor taal groeit, het taalbewustzijn wordt ontwikkeld. De kinderen raken gemotiveerd om te leren lezen en schrijven. Deze motivatie is een voorwaarde en zal dat de hele basisschool door blijven. Kinderboeken en –gedichten verwoorden op papier wat kinderen bezighoudt. Wij vinden het belangrijk dat de kinderen deze zelf lezen, maar minstens zo belangrijk dat de leerkracht ze voorleest. Kinderen die (nog) niet zo van lezen houden, kunnen op die manier toch ervaren hoe je geboeid kunt raken door een verhaal en willen wellicht sneller zelf een boek gaan lezen. Ook zal de wil om taal te leren op deze manier worden aangewakkerd en levend gehouden.

De leesmethode

Op onze school werken wij met de leesmethodes *Veilig Leren Lezen* en *De Leeslijn* van Kees de Baar. Daarin werken de kinderen met ‘globaalwoorden’. Een globaalwoord is een klankzuiver woord waarmee kinderen leren bepaalde klanken aan lettertekens te koppelen. De letters worden onafhankelijk van elkaar aangeboden m.b.v. een letterkaart. Al na een paar letters wordt de techniek van het lezen aangeleerd. Woorden worden ‘uit elkaar getrokken’ (= analyse), waarna de verschillende letters en hun klanken weer worden samengevoegd (= synthese).

De auditieve analyse en synthese worden al heel vlot geoefend. Na een paar letters oefenen de kinderen ook de visuele analyse en synthese. Dit is de basis van het technisch leren lezen. De methode leert eerst alle korte klanken en bijna alle medeklinkers aan. De kinderen kunnen dan snel klankzuivere woorden lezen. In tweede instantie komen de lange klanken aan bod. Pas daarna volgen de tweeklanken en de vaste medeklinkercombinaties.

De kinderen kunnen na ongeveer 6 à 7 letters beginnen met de leesboekjes. Naast het aanleren van nieuwe letters, oefenen ze al lezend de letters die ze inmiddels kennen. In principe lezen de kinderen in eigen tempo of met een leesmaatje. De leesboekjes zijn gerangschikt in verschillende ‘leesbakken’. Elke bak heeft een bepaald aantal boeken.

Na elk gelezen boek volgt een werkblad om te toetsen in hoeverre het kind de tekst begrepen heeft. Als alle boeken in een bak gelezen zijn, volgt een leestoets. Is die toets goed gemaakt, dan mogen de kinderen doorgaan naar de volgende bak. Naast de letterkaarten en de leesboekjes werken de kinderen verder met woordbladen voor de spelling.

De leestechiek wordt ook geoefend in diverse spelletjes. Tijdens de eerste periode stempelen de kinderen de letters, omdat de schrijffletters pas later worden aangeboden. We stimuleren de kinderen van meet af aan zo veel mogelijk hun eigen gedachten op papier te zetten. Verhalen kunnen met Legoletters of de letter- en stempeldozen worden 'geschreven' en vervolgens gekopieerd.

Schrijven

Voor ons schrijfonderwijs putten we uit drie methodes: *Pennenstreken*, *Novoskript* en *Handschrift*.

Juist de combinatie van deze methodes geeft ons goede handvatten voor het schrijfonderwijs. Om goed te kunnen schrijven moeten kinderen geoefend zijn in het coördineren van grote en kleine bewegingen. In beginsel krijgen de kinderen dan ook vooral oefeningen voor de ontwikkeling van de grove en fijne motoriek (= *Novoskript*). Als de kinderen een goede fijne motoriek hebben, kan er begonnen worden met schrijffletters (= *Handschrift*).

De volgorde waarin we de schrijffletters aanbieden wordt niet alleen bepaald door de moeilijkheidsgraad, maar ook door de mate van verbindbaarheid. In de lagere groepen maken we gebruik van steunlijnen in de schriften. Vanaf midden groep 6 schrijven de kinderen zonder steunlijn.

Lezen in hogere groepen

In groep drie maken we een begin met het begrijpend lezen van teksten. Daarbij is het lezen niet in de eerste plaats gericht op het goed kunnen verklanken van de letters en de woorden, maar op het begrijpen van de inhoud. Het leren verklanken, ook technisch lezen genoemd, wordt in het basisonderwijs vaak gescheiden van het begrijpend lezen. Dit gebeurt dan bijvoorbeeld in niveaugroepjes, die boeken lezen onder leiding van hulpouders. Dit niveaulezen vindt ook plaats bij ons op school.

Voor het begrijpend lezen gebruiken we de methodes *Nieuwsbegrip* en *Tekst verwerken*. Deze methode heeft tot doel dat alle kinderen leren essentiële leesstrategieën toe te passen. Eén van die strategieën is het activeren van de voorkennis. Bijvoorbeeld: staat er een plaatje bij waardoor ik kan zien waar de tekst over zal gaan? De kinderen leren vragen te stellen bij een tekst en hoofd- en bijzaken van elkaar te onderscheiden. In de

bovenbouw wordt langzaam toegewerkt naar het studerend lezen, zodat de kinderen uiteindelijk zelfstandig hun informatie kunnen verwerven.

De schoolmediatheek

Als je wilt dat kinderen met plezier gaan lezen, dan moet je zorgen dat er goede boeken voorhanden zijn. Als je wilt dat kinderen er plezier in hebben informatie op te zoeken, te verwerken en te presenteren (bijvoorbeeld in een werkstuk), dan moet je zorgen dat er goede informatie voorhanden is. Naast de computer, die in dit geval onmisbaar is, beschikken wij over een schoolmediatheek die goed op leeftijds- en leerniveau toegankelijk is. Daar kunnen de kinderen boeken van interessante schrijvers ontdekken en informatief materiaal vinden over de onderwerpen die hen interesseren.

Onze schoolmediatheek wordt sinds de oprichting van de school gestaag uitgebreid met materiaal dat aan die kwalificaties voldoet, en heeft inmiddels een omvang die vraagt om een systeem dat de toegankelijkheid blijft waarborgen. Wij gebruiken voor de archivering het zogenoemde Educat-B programma. Dit is een gebruiksvriendelijk zoek- en uitleensysteem, met uitgebreide mogelijkheden die inspelen op de eigentijdse leeromgeving, waarbij kinderen gaandeweg worden opgeleid tot zelfstandige en actieve leerlingen met een hoge dosis 'informatievaardigheid'.

De taalmethode

Vanaf schooljaar 2016-2017 gebruiken we voor ons taalonderwijs de methode *Staal*.
Taal: Deze taalmethode sluit heel goed aan bij ons onderwijs voor zelfstandig werken. Er wordt gewerkt vanuit leerdoelen, waarbinnen kinderen eerst vaardigheden aangeboden krijgen, waarmee ze daarna de vrijheid krijgen om een doel vorm te geven. Op deze manier worden er 21e -eeuwse vaardigheden ontwikkeld bij de kinderen. Dit gaat om bijvoorbeeld creativiteit, samenwerken, presenteren etc. Er is binnen deze methode veel aandacht voor woordenschatonderwijs.

Spelling: Staal Deze methode maakt gebruik van een werkwijze die is ontwikkeld door *José Schraven*. Deze werkwijze kenmerkt zich door veel herhaling, waardoor een optimaal resultaat kan worden behaald. Opvallend is dat de grammaticalijs door de spellingmethode verweven is. Er wordt gebruik gemaakt van het Directe Instructie Model.

Thema's

Taal en lezen gebruiken we niet alleen in het taalonderwijs, maar natuurlijk ook bij andere vakken. In ons thematisch onderwijs (zie verderop) kan het voorkomen dat we taallessen gebruiken die gericht zijn op het onderwerp van die weken. De inhoud van de taal krijgt dan meer nadruk dan de vorm waarin ze gepresenteerd wordt.

REKENEN EN WISKUNDE

Realistisch rekenen

Voor zulke belangrijke vakken als taal, lezen en rekenen heb je gedegen methodes nodig. Van de rekenmethodes die op de markt verschijnen, hebben er thans veel het realistisch rekenen als uitgangspunt. Wij gebruiken de methode *De Wereld in Getallen* voor groep 3 t/m 8 en *De Reken tuin* (onlinemethode) voor de groepen 2 en 3.

Het uitgangspunt van het reken- en wiskundeonderwijs op basis van realistisch rekenen is de wereld van alledag. Kinderen leren rekenen vanuit 'echte' situaties en kunnen dit ook in het echt toepassen. Het betekent dat de kinderen zich iets kunnen voorstellen bij de sommen en opgaven die ze moeten maken. Zo kun je komen tot een aantal kenmerken van deze vorm van reken- en wiskundeonderwijs:

- Een 'probleem' wordt ingeleid aan de hand van een context, een situatie die de kinderen zich kunnen voorstellen. In het rekenboek voor groep 4 is dat bijvoorbeeld een plaatje van een paar kinderen op weg naar het zwembad, die bij de bushalte een discussie voeren over hun gemaakte afspraken: 'Schiet op, over een paar minuten komt de bus', 'Ik was pas om half een thuis', 'We hadden toch om één uur afgesproken?' enzovoort. Naar aanleiding van dit plaatje kan een probleem besproken worden (rekenen met tijd) en kunnen de kinderen met eigen voorbeelden komen. Zo kunnen zij zich achter 'kale' rekensommen reële situaties voorstellen en omgekeerd vanuit reële situaties teruggaan naar de berekening.
- Voor de kinderen die het moeilijk blijven vinden de overstap te maken van de reële situatie naar het rekensysteem, biedt de methode veel schema's, modellen en opschrijfmanieren. Hierdoor hoeven de kinderen (nog) niet alles volledig uit het hoofd te doen en leren ze inzien hoe de som werkt.
- De kinderen moeten zelf 'wiskundig actief' zijn. Ze moeten meedenken over vraagstukjes. Ze bouwen zelf hun rekensommen op en de leerkracht kijkt goed welke manier van oplossen het kind gebruikt. Een kind kan zo zijn eigen weg vinden om tot een oplossing te komen of zich een som voor te stellen. Als je iets zelf ontdekt hebt, begrijp je het immers veel beter dan wanneer je juf het steeds maar weer voor moet doen.
- De kinderen praten met elkaar en met de leerkracht over wat ze ontdekt hebben en hoe zij het probleem willen oplossen. Natuurlijk is het zelf leren oplossen heel belangrijk, maar nadenken over oplossingen van anderen kan je ook snel verder brengen.
- Voor de snelle rekenaars wordt er een compact-methode ingezet. Daarnaast wordt er verdiepend materiaal aangeboden.

Deze manier van rekenen betekent dus dat de kinderen beter uit het hoofd leren rekenen, maar dat wordt wel aangeleerd door de sommen heel inzichtelijk te maken. Het geeft ons, leerkrachten, het gevoel op verantwoorde wijze te werken aan het

overzichtelijk maken van de wereld om ons heen. Op deze manier wordt rekenen spannend, en het gevaar van 'rijtje na rijtje na rijtje', alleen maar omdat dat in 'de taak' staat, is grotendeels geweken.

THEMA'S EN CURSUSSEN

In een normale schoolweek werken we globaal met drie lijnen: de jaarcursussen, de thema's en de korte cursussen. Onder jaarcursussen verstaan we de vakken die het hele jaar aan de orde zijn en die hun eigen, vaste onderwerp volgorde hebben. Hiertoe behoren onder andere alle taalonderdelen, rekenen, mondiaal denken, geschiedenis, aardrijkskunde, natuur- en techniekonderwijs, muziek, bewegingsonderwijs en kinderfilosofie. Over de vakken taal en rekenen vond u in voorgaande hoofdstukken uitgebreide informatie. Hieronder belichten we de overige jaarcursussen, plus de thema's en korte cursussen.

Mondiaal denken

Anders is soms helemaal niet zo anders. Via projecten, speciale onderwerpen, geschiedenis en kaartkennis brengen we de kinderen in aanraking met andere systemen en andere culturen. Wat vreemd is, roept soms weerstand op en kan dan maar beter minder vreemd, dus bekender, worden gemaakt. Al heel vroeg maken we de kinderen bewust van het bestaan van leeftijdgenootjes in andere culturen. Dit gebeurt niet noodzakelijk in speciale lessen die aan dit onderwerp gewijd zijn. Er is eerder sprake van een steeds terugkerende vanzelfsprekendheid, die als een rode draad door de stof van andere vakken geweven is. Bij muziek leren de kinderen liedjes in andere talen, bij spelling is er aandacht voor Nederlandse woorden die een buitenlandse oorsprong hebben, een groep kan samen met de leerkracht contact zoeken met een school in het buitenland enzovoort.

Geschiedenis

Geschiedenis wordt op veel basisscholen opgevat als 'vaderlandse geschiedenis'. Het is echter onze overtuiging dat het beter is geschiedenis van meet af aan in een breder kader te plaatsen. Dit betekent dat we eerst teruggaan naar de geschiedenis van de aarde. Het ontstaan van de mens en de geschiedenis van de beschaving komen daarna aan de orde. Daarbij kijken we ook naar grote beschavingen die op de een of andere manier iets voor ons lage landje betekend hebben.

In de groepen 5 t/m 8 werken we met *Wijzer door de Tijd*, een lesmethode die goed aansluit bij onze ideeën over geschiedenisonderwijs. We proberen bij de kinderen verwondering over het verleden op te roepen, zodat ze er vragen over gaan stellen en zich er een beeld van gaan vormen. In de groepen 3 en 4 staat het vak geschiedenis niet op het lesrooster. Wel wordt in deze groepen, onder meer via thema's, gewerkt aan een besef van tijd. Heel concreet hebben de kinderen het dan in de klas over bijvoorbeeld hun eigen geschiedenis, de geschiedenis van hun grootmoeder, of die van andere landen en volken.

Aardrijkskunde

Tijdens de eerste vier jaren op de basisschool raken kinderen langzaam vertrouwd met het bestaan van andere plaatsen en andere landen, en krijgen ze in verband daarmee een idee van richting en afstand. Dit besef ontstaat door bijvoorbeeld reizen in gezinsverband (meekijken op de kaart). Op onze school wordt dit idee gevoed door activiteiten in het kader van 'mondiaal denken' en bepaalde thema's. Het werkelijke aardrijkskundeonderwijs, dat plaatsvindt vanaf groep 5, wordt gegeven aan de hand van de methode *Geobas*. Deze methode bestaat uit drie onderdelen:

- een thematisch gedeelte
- een regionaal gedeelte
- topografie.

De stof wordt behandeld volgens het zogenaamde BHV-model: aanbieden van de Basisstof, Herhalen van de basisstof en Verdieping vanuit de basisstof. Deze basisstof wordt overgedragen door middel van tekeningen, foto's, kaarten en bondige teksten die aansluiten op de belevingswereld van kinderen.

De leerstof van *Geobas* is zo ingedeeld, dat thematisch en regionaal aardrijkskundeonderwijs met elkaar verweven zijn. De lesinhouden zijn afgestemd op het bereiken van de kerndoelen voor aardrijkskunde in het basisonderwijs. Elke les bestaat uit twee delen: instructie en zelfstandig werken. Het zelfstandig werken krijgt vanuit de methode ruimschoots aandacht. Ook zijn er goede differentiatiemogelijkheden (verschillende vragen en opdrachten, verrijkingsstof en extra stof) voor het opvangen van de tempo- en niveauverschillen.

In groep 5 staat de eigen omgeving centraal, in groep 6 besteden we aandacht aan Nederland, groep 7 houdt zich bezig met Europa en in groep 8 komt de wereld aan de orde. Vanaf groep 6 krijgen de kinderen ook topografielessen. Elke groep gebruikt daarvoor een eigen kaartenmap, die goed aansluit bij de leerstof van dat jaar. Doordat de kaarten gemakkelijk te vervangen zijn, blijft de methode actueel.

Engels

Volgens de Wet op het Basisonderwijs dienen de hoogste twee groepen van de basisschool Engelse les te krijgen. Maar kinderen raken steeds vroeger geïnteresseerd in buitenlandse talen, omdat ze die dagelijks tegenkomen op bijvoorbeeld de televisie. Om die reden, en vanuit de gedachte die omschreven staat in het stukje 'mondiaal denken', zijn wij van mening dat de kinderen al in de onderbouw bekendgemaakt kunnen worden met vreemde talen. In de praktijk betekent dit, dat we af en toe een liedje leren in een andere taal of klassikaal een zinnenstuk bespreken waar een kind mee komt.

Zo wennen de kinderen er langzaam aan dat er meer talen bestaan dan alleen de Nederlandse. Het Engels zal hierin als vanzelf de grootste rol opeisen, omdat dat voor de meeste kinderen de eerste vreemde taal is waarmee ze regelmatig geconfronteerd worden.

In de bovenbouw pakken we het Engels structureler aan. Meer tekst, meer liedjes. We vertalen nog steeds, maar de kinderen raken gewend aan de tongval en leren spelenderwijs woorden en zinnestelsels. In de groepen 7 en 8 gebruiken we de methode *Real English – Let's do it!* Het instapniveau van *Let's do it!* is afgestemd op de brede voorkennis van de leerlingen. In de taaldidactiek ligt de nadruk op de leesvaardigheid, naast (nog altijd de belangrijkste vaardigheid) spreken. Ook het zelfstandig leren heeft de aandacht, met name de opzoekvaardigheid.

Natuur en techniek

Ons natuur- en techniekonderwijs is erop gericht kinderen inzicht te geven in samenhangen in de levende en niet-levende natuur. De leerlingen leren natuurlijke verschijnselen te onderzoeken en techniekwerkstukken te maken en te presenteren. Bij de natuurthema's bestaat het onderzoeken uit waarnemen en vragen stellen, het uitvoeren van een echt onderzoekje, het analyseren en vervolgens een conclusie trekken. Bij de techniekthema's maken de leerlingen zelf een werkstuk. Daarbij speelt een doordachte probleemoplossende aanpak een grote rol. Niet alleen het eindproduct of het resultaat telt, maar juist ook de ontdekkende weg ernaar toe. De vaardigheid presenteren sluit hier goed op aan.

We gebruiken onder andere de nieuwe methode *Natuniek*. Deze methode kent een doorgaande lijn van groep 3 t/m 8. De methode is concentrisch opgebouwd rond vier natuur- en vier techniekthema's. Per leerjaar biedt *Natuniek* twee natuur- en techniekthema's aan. Na twee jaar herhaalt de methode de thema's en diept ze verder uit. In groep 3, 5 en 7 en in groep 4, 6 en 8 werken de leerlingen dus aan dezelfde thema's. Enkele thema's zijn: leven, omgeving, zintuigen, techniek om je heen, gezondheid, beweging en planten en dieren. Daarnaast maken we gebruik van excursies, het aanbod van het NME (Natuur- en Milieu Educatie), het tijdschrift *Natuur* aan de basis, verschillende tv-programma's van schooltelevisie en vele inspirerende websites.

Muziek

Onze kinderen groeien op in een maatschappij waarin veel muziek klinkt. Muziek uit hun eigen cultuur, muziek uit niet-westerse culturen, oude en hedendaagse muziek, ontspanningsmuziek. Muziek doet iets met kinderen. Ze komen in een bepaalde sfeer, ze bewegen erbij en ze genieten ervan. Kinderen doen ook iets met muziek: ze zingen enthousiast hun liedjes en spelen op instrumenten. Ze kiezen hun eigen muziek om naar te luisteren en ze praten met elkaar over muziek, hun idolen en hun favoriete groepen.

Door te onderwijzen in muziek verwerven kinderen inzicht en vaardigheden die muziek toegankelijker maken. Dit doen we door middel van zingen, samen luisteren naar muziek, benoemen en bespelen van instrumenten, het bewegen op en het spreken over muziek. De muzieklessen worden verzorgd door een vakleerkracht.

Bewegingsonderwijs

Gymnastiek is een vak voor het hele lichaam. Goed, veel en verantwoord bewegen is gezond. In de lessen moet het plezier in bewegen voorop staan, zodat een levenslange bewegingsmotivatie ontstaat. Dit proberen we in de lessen bewegingsonderwijs te bereiken door aan te sluiten bij de kinderlijke belevingswereld en rekening te houden met de mogelijkheden van elk individueel kind.

De lessen bewegingsonderwijs zijn bij uitstek geschikt om de kinderen te laten wennen aan hygiënische gewoonten. Daarom douchen de kinderen van groep 3 t/m 8 na de gymles.

Op onze school verzorgt een vakleerkracht vanaf de kleuterklassen het bewegingsonderwijs. Daarnaast gaat groep 4 elke twee weken schoolzwemmen.

Yoga

Door yoga leren kinderen zichzelf te zijn en respect te hebben voor anderen. Tijdens de wekelijkse yogalessen, gegeven door een vakleerkracht, leren de kinderen ademtechnieken en adembewustzijn. De kinderen leren zich te concentreren en te ontspannen. Die kennis kunnen ze ook gebruiken tijdens de schooldag, bijvoorbeeld voorafgaand aan een toets. Visualisatieoefeningen tijdens de yogales stimuleren kinderen hun fantasie aan te spreken. Yoga leert een kind bewust te worden van zichzelf: wat is mijn kracht, wat vind ik fijn en wat niet, hoe respecteer ik mijzelf en de ander, waar liggen mijn grenzen, wat wil ik?

Computeronderwijs

In de huidige samenleving zijn computers en Internet niet langer weg te denken. Wij herkennen de meerwaarde van deze nieuwe media voor ons onderwijs en proberen we deze op een verantwoorde manier in te zetten. We hebben een ICT-coördinator, die de leerkrachten ondersteunt bij het inzetten van computers in het onderwijs. Voor elke groep zijn op dit moment een aantal computers en laptops beschikbaar. In de meeste gevallen staan deze in de gang, zodat ze groepsoverstijgend gebruikt kunnen worden. De aanwezige software sluit aan bij de methoden die we gebruiken. Het zorgbeleid is erop gericht dat leerkrachten zoveel mogelijk binnen de eigen groep en mogelijkheden ondersteuning bieden aan kinderen met bepaalde hulpvragen. De programma's zijn door de kinderen zelfstandig te gebruiken. De rapportages die dit oplevert zijn belangrijk om de ontwikkeling van deze kinderen te kunnen volgen. Daarnaast zijn de computers en het gebruik van Internet van grote waarde gebleken tijdens de verschillende dalton projecten die in de praktijk plaatsvinden. In de alle groepen is een digitaal schoolbord. Deze schoolborden

bieden veel nieuwe mogelijkheden voor het dagelijkse onderwijs. Verschillende methodes bieden software aan, die leerling-boeken, werkschriften en bijvoorbeeld tijdsbalken bevatten. De begrippen kunnen met animaties verduidelijkt worden, foto's vergroot en de schooltelevisie programma's kunnen op het digitale bord bekeken worden. De lessen worden hierdoor visueel ondersteund en naast de traditionele manier van lesgeven ontstaat er een interactieve manier van lesgeven. Sinds de school televisie-, video- en internetfaciliteiten heeft kunnen er beelden en programma's de school binnenkomen die wij ongeschikt achten voor de leerlingen, zoals bepaalde uitingen van geweld, seks en racisme. Met name door de gemakkelijke toegang tot internet is het risico op het binnenhalen van disrespectvol en ongewenst materiaal groot. Wij besteden dan ook aandacht aan 'media-wijsheid'. Zo geven we de kinderen handvatten voor goed en veilig internetgebruik, zonder de leerlingen alle verantwoordelijkheid uit handen te nemen. Ook van ouders verwachten we begeleiding van hun kind op internet.

Internet op school

De kinderen van onze school kunnen onder toezicht gebruikmaken van internet.

Afspraken

Om veilig en fatsoenlijk e-mail, internetverkeer en het gebruik van sociale media te bewerkstelligen, hebben wij met de leerlingen een aantal gebruikersafspraken gemaakt.

Website

In alle groepen krijgen plaatsen de leerkrachten activiteiten met de leerlingen op de website van de school. Op de website staan verhalen, gedichten en tekeningen van kinderen over wat er op school allemaal gebeurt.

Wie wil *niet* op het web?

Bij alle schoolactiviteiten, zoals excursies, Sinterklaas, Kerstviering en sportdag, maken we foto's die later gebruikt worden in de nieuwsbrief, de schoolgids of als illustratie op onze website. De meeste leerlingen vinden dit wel gaaf. Ouders die niet willen dat een afbeelding van hun kind ooit vanuit school openbaar wordt gemaakt, moeten dit schriftelijk melden bij de directeur.

Leren studeren

Onder 'leren studeren' verstaan we het onder de knie krijgen van allerlei vaardigheden die van belang zijn voor (onder andere) het met succes doorlopen van een middelbare school. Denk aan het concentreren op een vraag of tekst, het opzoeken van gegevens over een bepaald onderwerp in de bibliotheek of op de computer, werken met legenda's, omgaan met diverse registers (bijvoorbeeld encyclopedieën), werkstukken maken, samenvatten enzovoort. Het proces van het aanleren van deze vaardigheden strekt zich op onze school, in diverse stadia, uit van groep 3 t/m 8.

Werkstukken maken

Onze school besteedt veel aandacht aan het maken van werkstukken, vooral omdat juist hier zoveel uitgangspunten uit het manifest van de school samenvallen. Werkstukken maken is onderdeel van het lesprogramma van groep 4 t/m 8. De werkstukken worden gemaakt aan de hand van een zogenaamde leerstoflijn, die voorziet in een opbouw door de jaren heen, zowel voor wat betreft het soort onderwerpen waaruit gekozen wordt als de manier waarop het werkstuk tot stand komt. Binnen dit kader kiezen de kinderen zelf hun onderwerp, vanuit hun eigen persoon en hun eigen interesse. Ze stellen over dat onderwerp eerst vragen aan zichzelf, waarna ze opschrijven wat ze al weten. Vervolgens wordt er gezocht naar literatuur, nieuwe informatie toegevoegd en informatie gerangschikt. Zo ontstaat gaandeweg de definitieve vorm. Veel van wat bij de verschillende vakken geleerd is, komt bij het maken van werkstukken terug in een vrijere vorm: spelling, lezen met begrip, samenvatten, verwoorden, informatie opzoeken, bladindeling en -versiering en de eindpresentatie. Onze ervaring is dat ieder kind zich altijd enthousiast aan het maken van een werkstuk zet. Onze opbouw door de jaren heen voorkomt dat kinderen zich bij de opdracht tot het maken van een werkstuk voor een 'onmogelijke' taak gesteld zien.

Kinderfilosofie

Kinderfilosofie is een nieuw vak voor de basisschool. Het staat op onze school voor alle groepen op het rooster. We kunnen ons voorstellen dat het hoe en waarom van filosofie op de basisschool u niet bekend is. Daarom volgt hier een wat uitgebreidere uitleg over dit onderwerp.

Filosofie op de basisschool bestaat in een groot aantal landen voor kinderen in de leeftijd van 5 tot 14 jaar. Daarvoor is gezocht naar geheel nieuwe vormen van filosofieonderwijs, want lessen in de oude filosofen of diepgravende colleges over Sartre's sombere existentialisme komen natuurlijk niet in aanmerking. In de les gaan we uit van een beeld, een boek of een tekst die bij de kinderen (filosofische) vragen oproept.

We onderzoeken gezamenlijk waarover gesproken zal worden. In de conversatie die daarna volgt, laat de leerkracht de kinderen zo veel mogelijk zelfstandig en gemeenschappelijk een antwoord zoeken. De leerkracht zorgt voor afwisseling tussen het vragen naar achterliggende gedachten van een uitspraak en het presenteren van nieuwe openingen in het onderzoek. Zo kan een groep op 'denk-ontdekkingstocht' gaan.

Het filosoferen vergroot de betrokkenheid van kinderen bij de conversatie, omdat hun eigen nadenken werkelijk meetelt. Bovendien zijn ze vaak uitermate geïnteresseerd in vragen en kwesties die van oudsher tot het gebied van de filosofie behoren. Denk bijvoorbeeld aan vragen als: waardoor ben ik wie ik ben, hebben alle dingen een naam, welke argumenten gebruik ik om een keuze te maken, waar komt de wereld vandaan, waar ga je heen als je dood bent, kunnen dieren nadenken, wanneer is iets lelijk? De ervaring leert, dat kinderen heel goed in staat zijn over dit soort vragen na te denken en antwoorden erop aan een kritisch onderzoek te onderwerpen. En met het filosoferen op deze manier worden ook andere vaardigheden aangesproken, zoals luisteren naar de argumenten van anderen, je eigen mening verdedigen of aanpassen, het op verschillende manieren bezien van één begrip en alternatieven ontdekken voor iets waar iedereen het over eens lijkt te zijn. Het ontwikkelen van deze vaardigheden is al een grote verdienste op zichzelf. Bovendien heeft onderzoek in de Verenigde Staten aangetoond dat een aantal jaren goed filosofieonderwijs de lees- en rekenprestaties bevordert.

Er is inmiddels genoeg materiaal waarmee de basisscholen kunnen werken. Dit materiaal wordt ontwikkeld en samengesteld in samenwerking met het Centrum voor Kinderfilosofie, dat verbonden is aan de Faculteit der Wijsbegeerte van de Universiteit van Amsterdam. Wij gebruiken de methode *Filosoferen doe je zo*. Daarnaast putten we uit diverse bronnen zoals boeken, verhalen, foto's, kranten en internet.

Ons enthousiasme voor kinderfilosofie komt voort uit het feit dat de kinderen door het filosoferen al op jonge leeftijd zelfstandig kunnen leren denken. Dat is niet alleen belangrijk voor de ontwikkeling van hun leerprestaties, maar ook voor hun maatschappelijke zelfstandigheid.

Creatieve vakken

Voor het onderwijs in de creatieve vakken maken we onder meer gebruik van de methodes *Handvaardig* en *Tekenvaardig*. Dit houdt in dat we vaak lessen geven rondom een beelddaspect, bijvoorbeeld kleur, vorm of compositie. Naast deze methodes besteden we ook in een vrijere vorm aandacht aan de verschillende kunstuitingen tijdens onder meer de workshops (zie verderop) en de thema's, zoals Rembrandt of Wereldgodsdiensten. Voor het teken- en schilderonderwijs worden we ondersteund door iemand uit het veld. Onze eigen 'schoolkunstenaar' begeleidt de kinderen van groep 1 tot en met 8 in kleine groepjes en leert ze op een andere manier kijken naar de omgeving.

Minstens één keer per jaar hebben we échte kunst in de school. Via (educatieve) organisaties starten we voor een bepaalde periode een kunstproject. In het kader daarvan stellen we ook objecten, sieraden of schilderijen rond het thema tentoon. Daarnaast maken we gebruik van het museumaanbod voor kinderen. Onze groepen bezoeken dan het Tropenmuseum, het Teylersmuseum en dergelijke.

Thema's

Bij het werken met thema's staat niet het vak voorop, maar juist de inhoud van wat we willen overdragen. Hoe handig en overzichtelijk het ook mag lijken, het leven – en naar 'het leven' wil een school uiteindelijk toch (onder)wijzen - valt niet in te delen in vakken die na en los van elkaar gegeven kunnen worden. Soms heeft alles met alles te maken. Neem een onderwerp als 'kracht'. Al brainstormend kun je op de volgende lesinhouden komen: lichamelijke kracht, goed voedsel, sterk of zwak zijn, de baas zijn, bouwconstructies, mystieke krachten, macht hebben, metaal, sterke dieren, motoren, hoe worden bergen gevormd, vulkanen, energiebronnen en ga zo maar door.

Voor de keuze van een thema komen de leerkrachten bij elkaar, verzamelen invalshoeken, zoeken of maken er materiaal bij en melden het thema op tijd aan de ouders, zodat die ook met ideeën kunnen komen. Een keer per jaar werken we gedurende een week of vier aan een dergelijk thema. Natuurlijk werken we er niet de hele week aan, iedere leerkracht kiest zelf de meest geschikte uren. Op deze manier zullen door de weken heen de vele kanten van één thema goed tot de kinderen doordringen, veel minder oppervlakkig dan wanneer het in een vaste lestijd geperst werd. De gezamenlijke presentatie van het themawerk (met een tentoonstelling, een voordracht of een lied) en het feit dat de hele school op verschillende niveaus met hetzelfde onderwerp bezig is, zorgen nog eens voor een extra verbondenheid tussen de leerlingen.

Korte cursussen en workshops

Er blijven altijd onderwerpen of vakken die we heel graag willen aanbieden, maar die op de een of andere manier niet passen binnen een thema of een jaarcursus. Of er zijn (groot)ouders die de kinderen graag willen laten kennismaken met hun beroep of hobby. Onder supervisie van de leerkrachten kunnen we deze ideeën omvormen tot een korte cursus of workshop. In deze cursussen kunnen bijvoorbeeld aan bod komen: houtbewerking, techniek, EHBO, schilderen, kennis maken met verschillende muziekinstrumenten, sterrenkunde, fotografie enzovoort.